

Звіт з проведення огляду витрат державного бюджету у сфері освіти і науки в частині надання загальної середньої та професійно-технічної освіти закладами соціальної реабілітації та адаптації

1. Опис поточної ситуації

Діяльність шкіл та училищ соціальної реабілітації регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 13.10.1993 № 859 (зі змінами). За рішенням суду до школи соціальної реабілітації направляються діти віком від 11 до 14 років, а до професійного училища соціальної реабілітації - віком від 14 років.

Пунктом 6 цієї Постанови Кабінету Міністрів України рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію шкіл соціальної реабілітації приймається Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства освіти і науки, тоді як створення, реорганізація та ліквідація професійних училищ соціальної реабілітації, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки.

В Україні функціонує одна школа (Комишуваська загальноосвітня школа соціальної реабілітації - навчаються 5 учнів, штатна чисельність 46,9 одиниць, розписом державного бюджету на 2019 рік передбачені видатки в обсязі 5 325,2 тис. грн, витрати на 1 учня становлять 1 065,0 тис. грн) та одне професійне училище соціальної реабілітації (Макіївське професійне училище соціальної реабілітації ім. А. С. Макаренка – навчаються 10 слухачів, штатна чисельність 50,6 одиниць, розписом державного бюджету на 2019 рік передбачені видатки в обсязі 6 333,12 тис. грн, витрати на 1 слухача становлять 633,3 тис. грн).

У 2017 році, у зв'язку з відсутністю вихованок, припинено діяльність єдиного такого закладу для дівчат. Водночас, ухвалою Індустріального районного суду м. Дніпропетровська від 29.08.2018 застосовано примусовий захід виховного характеру у вигляді направлення неповнолітньої дівчини до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків строком на 2 роки.

З метою недопущення розширення мережі закладів загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти та оптимізації роботи шкіл та училищ соціальної реабілітації за ініціативи Міністерства освіти і науки прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 785 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. № 859», якою передбачено можливість утримання в одному професійному училищі соціальної реабілітації хлопців та дівчат.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України у процесі ліквідації перебувають:

Горлівська, Київська та Свердловська школи соціальної реабілітації, постанова КМУ від 8 серпня 2012 р. № 734 «Про організацію діяльності загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації»;

Єнакіївська, Миколаївська, Фонтанська, Харківська школи соціальної реабілітації, постанова КМУ від 21 листопада 2013 р. № 847 «Деякі питання функціонування шкіл соціальної реабілітації»;

Балахівська школа соціальної реабілітації, постанова КМУ від 26 жовтня 2016 р. № 751 «Деякі питання оптимізації мережі шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації»;

Ліквідаційні процеси у Горлівській, Єнакіївській та Свердловській школах соціальної реабілітації припинено, оскільки місцезнаходження шкіл є території на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

2. Проведена робота за наслідками засідань робочої групи з проведення огляду витрат

Щодо подальшого існування закладів освіти таких типів: школа соціальної реабілітації та професійне училище соціальної реабілітації

Засідання робочої групи з проведення огляду витрат державного бюджету у сфері освіти і науки в частині надання загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти закладами соціальної реабілітації та адаптації надіслано листи щодо доцільності подальшого існування закладів освіти таких типів до Генеральної прокуратури України (лист МОН від 29.07.2019 № 1/12-4284), Міністерства юстиції України (лист МОН від 29.07.2019 № 1/12-4285), Міністерства соціальної політики України (лист МОН від 29.07.2019 № 1/12-4283), Уповноваженого Президента України з прав дитини (лист МОН від 29.07.2019 № 1/10-2101), Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (лист МОН від 29.07.2019 № 1/10-2100).

За інформацією Генеральної прокуратури (лист від 19.08.2019 № 08/1-78вих-19), наразі альтернативні варіанти влаштування дітей, які вчинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, відсутні.

За інформацією Уповноваженого Президента України з прав дитини (лист від 15.08.2019 № 32-03/1553), нині діючі заклади системи соціального захисту дітей, не можуть розглядатись як альтернатива для направлення в них дітей, які вчинили злочини, оскільки призначені для роботи з іншими категоріями дітей.

За інформацією Мінсоцполітики (лист від 11.09.2019 № 16362/0/2-19/37), враховуючи відсутність альтернативних закладів із спеціальними умовами виховання для дітей у конфлікті із законом вважається за доцільне порушене питання розглянути спільно із Міністерством юстиції та Національною поліцією України в рамках роботи Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх, утвореної з метою запровадження міжінституційної платформи для системного обговорення та вирішення проблемних питань розвитку правосуддя щодо неповнолітніх, прийняття узгоджених рішень, що відповідають інтересам дитини. Міжвідомчу координаційну раду з питань правосуддя щодо неповнолітніх, очолює Перший заступник Міністра юстиції.

Національною стратегією реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1027-р зазначено необхідність вдосконалення механізмів юстиції щодо дітей на засадах забезпечення їх прав шляхом виконання програм профілактики правопорушень серед дітей, здійснення ефективних заходів соціальної адаптації та реабілітації неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом.

Серед завдань та основних напрямів реалізації Стратегії щодо захисту прав дітей у кримінальному провадженні в частині призначення покарання неповнолітнім та його виконання, з метою удосконалення системи покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх правопорушників, та порядку їх призначення необхідно вирішити питання щодо існування шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації з одночасним впровадженням дієвої альтернативи таким закладам.

Щодо прискорення ліквідації Балахівської школи соціальної реабілітації

26 липня та 27 листопада 2019 року проведено спільні наради з керівниками Балахівської школи соціальної реабілітації та Макіївського професійно-технічного училища соціальної реабілітації ім. А. С. Макаренка. За результатами нарад керівникам закладів соціальної реабілітації доручено прискорити завершення опрацювання передавального акту.

Щодо можливості передачі у комунальну власність майнових комплексів шкіл соціальної реабілітації

Харківська школа соціальної реабілітації – закладам вищої освіти, що відносяться до сфери управління Міністерства освіти і науки України запропоновано до опрацювання питання передачі будівлі до їх сфери.

Фонтанська школа соціальної реабілітації - Міністерство освіти і науки України неодноразово зверталось до департаменту освіти і науки Одеської ОДА з проханням надати пропозиції щодо передачі майнового комплексу до комунальної власності територіальної громади м. Одеси або Одеської області, що знаходиться в підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України.

3. Висновок та рекомендації щодо удосконалення системи планування витратків на надання освітніх послуг школами та училищами соціальної реабілітації.

З метою ефективного та результативного використання бюджетних коштів, що спрямовуються на надання загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти закладами соціальної реабілітації та адаптації необхідно:

- завершити процес ліквідації шкіл соціальної реабілітації до I півріччя 2020 року;

- опрацювати питання щодо оптимізації мережі закладів освіти соціальної реабілітації, шляхом їх об'єднання;

- створити робочу групу з представників Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Генеральної прокуратурою України, Уповноваженого Президента України з прав дитини та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою застосування альтернативних методів виховного впливу на дітей у конфлікті із законодавством, оскільки, вирішення питання щодо існування шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації лежить у площині виконання

судових рішень та внесення змін до Кримінального кодексу України, а також іншого чинного законодавства.

3. Окрема думка членів робочої групи

Члени робочої групи:

1. МАНДЗІЙ Любомира Степанівна		заступник Міністра освіти і науки України
2. ДАНИЛЕНКО Світлана Василівна		заступник Міністра освіти і науки України
3. БУРДА Оксана Іванівна		головний спеціаліст відділу зведеного планування та аналізу департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України
4. ЩІТКА Любов Дмитрівна		в. о. генерального директора директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства освіти і науки України
5. ХІВРИЧ Валентина Володимирівна		генеральний директор директорату інклюзивної та позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України
6. ШУМІК Ірина Володимирівна		генеральний директор директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України

7. МАТЮШЕНКО
Юрій Валерійович

заступник начальника управління з питань державного майна та підприємств – начальник відділу з питань оренди та діяльності державних підприємств Міністерства освіти і науки України

8. ГУТЕНКО
Денис Вікторович

директор департаменту підприємництва та регуляторної політики Мінекономрозвитку (за згодою)

9. БОНДАРЕНКО
Андрій Володимирович

начальник відділу освіти департаменту видатків бюджету гуманітарної сфери Міністерства фінансів України

10. ПЕРЕПЕЛИЦЯ
Марина Анатоліївна

головний спеціаліст відділу освіти департаменту видатків бюджету гуманітарної сфери Міністерства фінансів України

11. БОРИСЕНКО
Людмила Миколаївна

начальник управління економіки і фінансів департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (за згодою)

12. ХМЕЛЕВСЬКА
Оксана Михайлівна

провідний науковий
співробітник Інституту
демографії та
соціальних досліджень
Національної академії
наук України (за
згодою)

13. МАРЧАК
Дарія Миколаївна

експерт групи
«реформа державного
управління»
Реанімаційного пакету
реформ (за згодою)